

WSTĘP

Globalizacja gospodarki oraz postęp techniczny przede wszystkim w zakresie nowoczesnych technologii informacyjnych i komunikacyjnych tworzą nowe warunki i możliwości rozwoju gospodarczego i cywilizacyjnego.

Globalizacja może być rozpatrywana w różnych wymiarach. Do podstawowych, ściśle ze sobą związanych, zaliczane są wymiary: ekonomiczny i społeczny. Wymiar ekonomiczny to rozwój światowego rynku, integracja działalności gospodarczej, powstawanie międzynarodowych korporacji finansowych i przemysłowych. Wymiar społeczny to przede wszystkim ponadnarodowe postawy i orientacje, mobilność społeczeństw, powstawanie nowych instytucji i form organizacji społecznych.

Na bazie tych globalnych przemian, zasadniczym czynnikiem zarówno wzrostu gospodarczego, jak i rozwoju cywilizacyjnego, staje się wiedza. Gospodarka oparta na wiedzy, zarządzanie wiedzą jako strategia przedsiębiorstwa, społeczeństwo informacyjne wykorzystujące nowe możliwości kształcenia, inwestujące w wiedzę to konieczność i wyzwania XXI wieku. Szczególnego znaczenia w świetle dynamicznych zmian we wszystkich obszarach naszego życia nabiera kształcenie ustawiczne, kształcenie przez całe życie umożliwiające jednostkom zaspokojenie potrzeb edukacyjnych, stałe podnoszenie kwalifikacji, doskonalenie umiejętności i dostosowywanie ich do zmieniających się wymagań oraz do coraz silniejszej konkurencji na rynku pracy.

Kształcenie ustawiczne znajduje się w centrum zainteresowania Unii Europejskiej oraz wielu europejskich, w tym również polskich, ośrodków akademickich. Problem: *Kształcenie ustawiczne w warunkach globalizacji i rozwoju społeczeństwa informacyjnego* stał się tematem konferencji, która odbyła się w dniu 12 kwietnia 2002 roku w Szkole Głównej Handlowej w ramach programu THENUCE – SOCRATES „European Thematic Network in University Continuing Education”. Podstawą projektu THENUCE jest kontrakt instytucjonalny Uniwersytetu w Liège, w ramach Programu SOCRATES. Partnerami jest 140 instytucji, przede wszystkim uniwersytetów, z 28 krajów europejskich. Organizatorem konferencji był Prorektor SGH ds. Współpracy z Zagranicą prof. dr hab. Marcin K. Nowakowski oraz Kolegium Zarządzania i Finansów. Współorganizatorem była Wyższa Szkoła Pedagogiczna TWP w Warszawie, z którą SGH współpracuje w ramach THENUCE.

Referaty prezentowane na konferencji stanowią podstawę niniejszego opracowania. Materiał został podzielony na trzy, w miarę możliwości spójne merytorycznie części, obejmujące zasadniczą problematykę związaną z tematem konferencji i książki.

W części pierwszej zatytułowanej „*Kształcenie ustawiczne w dobie globalizacji*” przedstawiono opracowania, które koncentrują się wokół wyzwań edukacyjnych związanych z globalizacją. Autorzy poruszali problemy dotyczące zagadnień: jak kształcić, jak zarządzać wiedzą i przyszłością, jak wdrażać ideę kształcenia ustawicznego. Zmiany otoczenia, szybki postęp w dziedzinie technologii informatycznych tworzą nowe możliwości edukacyjne. Czy uniwersytety potrafią dostosować się do nowych wyzwań? Zmiany wymagają uczenia się. Czy uniwersytety chcą i umieją się uczyć oraz czego muszą się nauczyć? Uniwersytety przyszłości to

element długiego łańcucha wartości i „szkolnego życia” jednostki. Żadna uczelnia nie jest obecnie w stanie dostarczyć studentowi kompletu kompetencji wymaganych do pełnienia różnorodnych, złożonych i specjalistycznych funkcji zawodowych. Uczelnie muszą łączyć kompetencje, tworzyć sieci i konsorcja edukacyjne.

W części drugiej zatytułowanej „*Spółeczeństwo a globalizacja*” znalazły się opracowania, w których podjęto problematykę społecznego wymiaru globalizacji. Niepożądanym skutkiem globalizacji jest postępujące zróżnicowanie społeczne. Część społeczeństwa znalazła się w sytuacji odrzucenia. Autorzy podkreślali, że kształcenie ustawiczne jest szansą i sposobem na zmniejszenie dystansu oraz rozwój i integrację wszystkich grup społecznych. Ważna jest polityka społeczna państwa uznająca edukację za czynnik priorytetowy. Rosnąca świadomość wartości wykształcenia powoduje ogromny wzrost popytu na edukację.

Istnieje duże prawdopodobieństwo, że rynek edukacji może stać się najszybciej rosnącym rynkiem XXI wieku. W pracach analizowano czynniki kształtujące ten rynek oraz społeczne aspekty zachodzących przemian.

Część trzecia koncentruje się na zagadnieniach „*Proces kształcenia: nowe możliwości, jakość*”. Powszechny dostęp do wiedzy i edukacji, rozwój różnych form kształcenia jest możliwy dzięki nowym technologiom informatycznym i telekomunikacyjnym. Przedstawiono osiągnięcia w zakresie wykorzystania wirtualnych technologii dydaktycznych w SGH i UW oraz różne formy nauczania dostosowywane do potrzeb uczestników, np. *just-in-time learning*. Chociaż rola i możliwości edukacji wirtualnej są dla uniwersytetów i rozwoju kształcenia ustawicznego niepodważalne, większość autorów podkreśla, że istotne znaczenie ma nadal bezpośredni kontakt nauczyciel – uczeń, interakcja niemerytoryczna. Komputery, które są środkiem do nawiązania tego kontaktu nie zastąpią człowieka. Ważna jest jakość procesu kształcenia; zaproponowano więc metodę określania tej jakości.

Prezentowana książka, obejmująca interdyscyplinarną problematykę kształcenia ustawicznego w warunkach globalizacji, procesie, w którym już wszyscy uczestniczymy, umożliwi czytelnikom uzyskanie odpowiedzi na szereg pytań. Jednocześnie postawi przed nimi nowe pytania, na które nie ma, bądź trudno jeszcze znaleźć gotowe odpowiedzi. Zasygnalizuje problemy, które w niedalekiej przyszłości będziemy musieli rozwiązać.

Serdeczne podziękowania pragnę złożyć osobom, które w istotny sposób przyczyniły się do powstania tej książki: Prorektorowi SGH ds. Współpracy z Zagranicą prof. dr hab. Marcinowi K. Nowakowskiemu, Dziekanowi Kolegium Zarządzania i Finansów SGH prof. dr hab. Jerzemu Nowakowskiemu, Autorom prezentowanych w książce artykułów oraz Recenzentom, za wnikliwą ocenę poszczególnych prac.

Sz szczególnie serdecznie dziękuję Koordynatorowi Projektu THENUCE Profesorowi Victor de Kosinsky za stworzenie możliwości i pomoc w organizacji konferencji, której materiały stanowiły podstawę do opracowania niniejszej książki.

Anna Zbierzchowska